

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

3391

Vragen van de leden **Kuiken** (PvdA), **Paternotte** (D66) en **Bikker** (ChristenUnie) aan de Minister voor Medische Zorg en van Volksgezondheid, Welzijn en Sport over *de zogenoemde mondkapjesdeal* (ingezonden 8 juni 2021).

Antwoord van Minister **Van Ark** (Medische Zorg) (ontvangen 29 juni 2021).

Vraag 1

Hoeveel mondkapjes van hetzelfde type kwaliteit waren er tijdens het sluiten van de overeenkomst met Relief Goods Alliance B.V. (RGA) reeds beschikbaar bij het Landelijk Consortium Hulpmiddelen (LCH) en voor hoeveel maanden was deze voorraad voldoende? Klopt het aantal van 91 miljoen?¹

Antwoord 1

Om deze vraag te beantwoorden heb ik teruggekeken naar rapportages van het LCH die VWS destijds ontving. O.a. op basis van deze rapportages kreeg VWS een beeld van de voorraden en het aantal persoonlijke beschermingsmiddelen (pbm) in bestelling van het LCH. Er bleek geen vaststaand compleet beeld van de destijds beschikbare aantallen van dit type mondkapjes gegeven kon worden, omdat op het moment van sluiten van de overeenkomst met RGA de IT-systemen van het LCH nog niet goed aan elkaar waren gekoppeld. Ik vind het belangrijk dat de gegevens die toen beschikbaar waren, afgezet worden tegen de data zoals die nu beschikbaar zijn. Ik zal daarom Deloitte (verder «onderzoeksbureau») verzoeken dat in het aanvullende onderzoek mee te nemen.

Het aantal van 91 miljoen herken ik niet.

Vraag 2

Kunt u bij Stichting Hulptroepen Alliantie of Relief Goods Alliance B.V., danwel de betrokken personen bij de stichting of de B.V. nagaan of u de additionele documenten, die betrekking hebben op deze deal, kunt delen met de Kamer, zoals u aanbiedt in de beantwoording van eerdere vragen van bovengenoemde leden en zoals wel bekend bij Nieuwsuur? Kan de Kamer ook de definitieve offerte ontvangen?²

¹ Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2020–2021, nr. 3044

² Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2020–2021, nr. 3044

Antwoord 2

Zoals ik in de beantwoording van de Kamervragen^{3, 4} op 1 juni jl. over de mondkapjesdeal heb aangegeven, heb ik er geen bezwaar tegen om deze documenten te delen. De offerte waar u van spreekt in uw vraag is met VWS gedeeld via een presentatie. De eigenaar van de presentatie is echter Stichting Hulpoproepen Alliantie (HA)/RGA. Ik heb hen gevraagd om de presentatie te delen. Zij maken geen bezwaar tegen openbaarmaking, echter hebben ze VWS gevraagd of wij in gesprek willen treden met de volgens HA/RGA andere betrokkenen bij de totstandkoming van deze presentatie om vast te stellen of openbaring mogelijk is. Zoals eerder aangegeven vind ik dat aan HA/RGA zelf. Ik heb uw verzoek nogmaals gedeeld, maar de andere betrokkenen zijn niet benaderd. Daarom lijkt het mij goed als deze documenten in het aanvullende onderzoek wordt meegenomen. De stukken waarover ik zelf beschik zal ik vanzelfsprekend aan de onderzoekers geven.

Vraag 3

Wie van de partijen betrokken bij deze overeenkomst heeft geheimhouding bedwongen? Was dat het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, het LCH of RGA?

Antwoord 3

LCH-deelnemers die zich hebben ingezet ten behoeve van de werkzaamheden van het LCH, hebben met elkaar afgesproken om in een convenant afspraken vast te leggen. Het gaat hier bijvoorbeeld om werken zonder winst oogmerk en onder geheimhouding vanwege concurrentiegevoelige informatie. Het was dus een wens van de deelnemers van het LCH. Daarnaast maakte het LCH reguliere contractafspraken met leveranciers zoals RGA. VWS is hierin geen partij en werd hierin geen geheimhouding bedwongen.

Vraag 4

Klopt het dat het LCH tot tweemaal toe schriftelijk bezwaar aantekende tegen de overeenkomst met RGA? Kunt u deze (schriftelijke) bezwaren de Tweede Kamer doen toekomen? Wat is een gebruikelijke procedure na afwijzen van LCH?

Antwoord 4

In het rapport van Grant Thornton, dat ik u op 18 juni jl. heb gestuurd⁵, kunt u lezen dat uit e-mailwisselingen is gebleken dat er binnen het LCH twijfel was over de noodzaak tot het bestellen van de mondneusmaskers. Het LCH liet in een interne e-mail op 22 april 2020 in cc aan VWS weten te twijfelen aan de hoeveelheid mondneusmaskers die werden aangeboden «*onder de vermelding dat de order vanuit de marktbehoefte niet nodig was*». Dit heeft het LCH destijds ook laten weten aan VWS. Zoals in de conceptopdracht voor het aanvullend onderzoek staat, dienen de onderzoekers gebruik te maken van bestaande informatie en onderzoeksresultaten. Alle schriftelijke informatie die er binnen VWS en het LCH is, zal daarom aan het onderzoeksbureau worden meegegeven. Het LCH besliste zelf over orders onder de vijf miljoen euro. Orders boven de vijf miljoen euro moesten door VWS worden goedgekeurd. Het is mij niet bekend wat de procedure was bij afwijzingen door het LCH. Ik zal deze vraag meegeven aan de onderzoekers.

Vraag 5

Waren onder andere de betrouwbaarheid van de wederpartij(en), de (1) leveringszekerheid, (2) prijs (3) het reeds beschikken over voldoende voorraad of (4) het elders betere aanbiedingen kunnen vinden onderdeel van deze bezwaren? Kunt u aangeven welke bezwaren van toepassing waren en per bezwaar aangeven hoe deze zijn gewogen en waarom alsnog is besloten deze persoonlijke beschermingsmiddelen in te kopen bij RGA?

³ Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2020–2021, nr. 3038

⁴ Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2020–2021, nr. 3044

⁵ Kamerstuk 25 295, nr. 117

Antwoord 5

In de beantwoording van de onderzoeksvragen door Grant Thornton in het rapport dat ik u op 18 juni jl. heb toegezonden beschrijft Grant Thornton dat de orders (van RGA) «tot stand zijn gekomen op basis van het proces, zoals dat gold voor in die periode door LCH geplaatste orders. Zoals bij elke potentiële leverancier en potentiële order was ook hier de kernvraag driedig: is de leverancier in staat de beoogde producten te leveren, is de kwaliteit goed en is de prijs redelijk? De antwoorden op deze vragen waren in de RGA casus positief, waarna op de gebruikelijke wijze uitvoering is gegeven aan de transactie. Voorafgaande discussies ten aanzien van de kwaliteit (o.a. juistheid aanwezige certificaten) zijn opgelost, alvorens de order werd geplaatst. En ook kwaliteitsdiscussies die achteraf plaats hebben gevonden zijn na het uitvoeren van aanvullende tests en analyses opgelost.» Over het bezwaar van LCH over het volume, beschrijft Grant Thornton dat er twijfel leefde over de noodzaak tot het plaatsen van een order van een dergelijk volume. De uiteindelijke goedkeuring van de orders bij RGA werd onderbouwd vanuit de politieke wens om nooit meer geconfronteerd te worden met tekorten in combinatie met een op dat moment nog onduidelijk verloop van de pandemie en mogelijke aanpassing van richtlijnen van het dragen van mondneusmaskers in de zorg.

Vraag 6

In hoeveel andere gevallen tekende het LCH één of meerdere keren protest aan tegen een voorgestelde inkoop in het kader van de bestrijding van het coronavirus?

Antwoord 6

Ik zal het onderzoeksbureau vragen om deze vraag mee te nemen in het aanvullende onderzoek en dan ook in te gaan op de reden waarom er protest werd aangetekend indien dit gebeurde.

Vraag 7

In hoeveel van die gevallen heeft de inkoop alsnog plaatsgevonden?

Antwoord 7

Ook deze vraag zal ik meegeven aan Deloitte waarbij ik zal vragen om bij voorkomende gevallen aandacht te geven aan de onderbouwing van die keuze.

Vraag 8

Klopt het dat er alternatieve inkopers waren om persoonlijke beschermingsmiddelen te leveren anders dan Relief Goods Alliance op dat moment? Zo ja, kan daarvan een overzicht gegeven worden en alsmede worden aangegeven of deze al dan niet goedkoper waren, of deze meer of minder ervaring hadden met inkopen op deze specifieke markt dan Relief Goods Alliance en of er uiteindelijk óók bij deze partijen persoonlijke beschermingsmiddelen zijn ingekocht?

Antwoord 8

Ik ga ervan uit dat u met «inkoper» doelt op «leveranciers». Er waren veel leveranciers die aanbiedingen deden. Er werd gekeken naar de prijs, kwaliteit en hoeveelheid. Zoals eerder aangegeven, zal ik het onderzoeksbureau verder onderzoek laten doen naar de deal met RGA. In de conceptopdracht voor het aanvullend onderzoek inkoop pbm, die ik u op 18 juni jl. heb gestuurd, is de strekking van uw vragen opgenomen.

Vraag 9

Klopt het dat de heer Van Lienden van RGA heeft voorgesteld om alle inkoop van het LCH via RGA te laten lopen? Is dit onder meer een motief geweest om een overeenkomst met RGA te sluiten?

Antwoord 9

Deze vraag kan ik met de informatie die ik nu heb, niet beantwoorden. Dit zal uit het eerste deel van het onderzoek van Deloitte moeten blijken. Zij zullen door interviews en andere onderzoeksmethoden onderzoeken of en hoe dit voorstel is gedaan.

Vraag 10

Kunt u inzage geven in de twee andere deals van meer dan 100 miljoen? Kunt u ten aanzien daarvan aangeven welke type producten dit behelsde, welke kostprijs er per product gold en of deze onder vergelijkbare voorwaarden is afgesloten als de overeenkomst met RGA?

Antwoord 10

Zoals ik in mijn antwoord op 1 juni jl. op de Kamervragen heb aangegeven, heeft het LCH voor de aankoop van persoonlijke beschermingsmiddelen bij in totaal drie leveranciers overeenkomsten/orders gesloten, met elk een totaalwaarde van meer dan 100 miljoen euro.

De overeenkomsten hadden betrekking op isolatiejassen, mondklappers en onderzoekshandschoenen. De voorwaarden van deze overeenkomsten kan ik nu nog niet geven omdat ik de overeenkomsten nog niet in mijn bezit heb. Ook de stuksprijzen per product staan in die overeenkomsten opgenomen en deze kan ik dus ook nog niet delen. Het aanvullende onderzoek zal zich ook richten op deze overeenkomsten. Ik zal het onderzoeksbureau vragen om de door u gevraagde details op te nemen in het onderzoek. Zoals ik in mijn brief van 18 juni jl. heb aangekondigd, streeft het onderzoeksbureau ernaar dit deel van het onderzoek op 1 oktober 2021 op te kunnen leveren.

Vraag 11

Hoeveel contracten van meer dan 50 miljoen euro zijn er in totaal afgesloten met het LCH en kunt u hierbij de data geven waarop deze contracten zijn getekend?

Antwoord 11

Uit de gegevens van het LCH blijkt dat voor de aankoop van persoonlijke beschermingsmiddelen bij zes leveranciers overeenkomsten/orders gesloten zijn met elk een totaalwaarde van meer dan 50 miljoen euro. Over de drie overeenkomsten/orders met elk een waarde van meer dan 100 miljoen euro heb ik u eerder geïnformeerd in mijn beantwoording van de Kamervragen van 1 juni jl.

De overige drie overeenkomsten/orders zijn gesloten in de periode maart tot en met mei 2020.

Vraag 12

Op welke datum tijdens de eerste golf van corona in het voorjaar van 2020 was er de facto geen tekort meer aan mondklappers?

Antwoord 12

Deze vraag kan ik nu alleen beantwoorden vanuit de voorraden van het LCH en of het LCH kon voorzien in de vraag naar pbm bij het LCH. Natuurlijk zijn er ook andere leveranciers die op een gegeven moment weer pbm aan de zorg konden leveren. Het LCH heeft medio mei 2020 bekendgemaakt dat de voorraden op dat moment voldoende waren om in de vraag naar FFP2-mondklappers te kunnen voorzien. Ter verduidelijking merk ik op dat geplaatste bestellingen niet gelijk stonden aan een daadwerkelijk beschikbare voorraad voor de zorg. Begin augustus heeft het LCH bekend gemaakt dat er voldoende voorraden waren om een tweede golf aan te kunnen. In oktober 2020 heb ik uw Kamer geïnformeerd⁶ dat er op dat moment voor vrijwel alle typen pbm voldoende voorraad was om twee covid-19 golven aan te kunnen.

Vraag 13

Kan er een volledig overzicht gegeven worden van welk deel van alle inkoopcontracten in het kader van de bestrijding van het coronavirus er niet, gedeeltelijk, dan wel volledig vooraf is gefinancierd? Welke procedure, dan wel afwegingen werden gevolgd in de keuze van voorfinanciering?

Antwoord 13

Uit de bij het LCH beschikbare gegevens blijkt dat bij 110 orders voor pbm een vorm van aanbetaling heeft plaatsgevonden. Bij 93 orders voor pbm was dit niet het geval.

⁶ Kamerstuk 25 295, nr. 624

In totaal zijn door VWS met 39 leveranciers overeenkomsten gesloten voor de levering van pbm's, waarvan vijf met enige vorm van aanbidding. Het proces en met name de afwegingen rondom dit proces is een van de onderwerpen in de conceptopdracht voor het aanvullend onderzoek.

Vraag 14

Bij hoeveel contracten van meer dan 50 miljoen euro waren bewindspersonen persoonlijk betrokken, gegeven het feit dat u aangeeft bij eerdere antwoorden dat «het vaker [gebeurde] dat ook door de Minister en op hoogambtelijk niveau hier aandacht aan werd besteed?»⁷

Antwoord 14

Bij het uitbreken van de coronapandemie ontstonden wereldwijd, acute problemen bij de levering van pbm. Zoals ik mijn beantwoording van Kamervragen op 1 juni jl. heb aangegeven ontvingen leden van het kabinet in die tijd veel aanbiedingen van pbm. Meerdere bewindspersonen hebben zogenaamde leads aangedragen. Vaak ging dat via het doorsturen van een «appje» of een «miltje». Alle serieuze aanbiedingen (leads) die VWS en het LCH toen bereikten zijn door het LCH zo zorgvuldig mogelijk bekeken en beoordeeld aan de hand van de criteria prijs, kwaliteit en leveringszekerheid. De vraag bij hoeveel overeenkomsten van meer dan 50 miljoen euro een bewindspersoon betrokken was kan ik nu niet zeggen. Dit is een van de vragen in de conceptopdracht voor het aanvullende onderzoek.

Vraag 15

Hoeveel andere leveranciers hebben Ministers (fysiek of telefonisch) zelf gesproken?

Antwoord 15

Voor zover bekend en op basis van de huidige beschikbare informatie heeft voormalig Minister Bruins begin maart 2020 (fysiek) gesproken met de brancheorganisatie van leveranciers waarbij ook een leverancier aanwezig was. Daarnaast heeft voormalig Minister van Rijn – via Webex – gesproken met de brancheorganisatie en/of leveranciers om een algemeen beeld te krijgen van de situatie en de markt. Daarnaast hebben – zoals vermeld in mijn antwoord op vraag 14 – meerdere bewindspersonen zogenaamde leads aangedragen, het is dus aannemelijk dat destijds meerdere bewindspersonen contact hebben gehad met leveranciers.

Het aanvullend onderzoek is er op gericht preciezer in beeld te brengen hoe de contacten tussen de verschillende leads bij VWS en het LCH tot stand zijn gekomen (in de verschillende fasen van de totstandkoming van orders).

Vraag 16

Waarom is er niet voor gekozen om dit inkoopcontract volledig via het LCH te laten verlopen?

Antwoord 16

De overeenkomst met RGA is door het LCH tot stand gekomen. Volgens de procesafspraken van het LCH werden voorgenomen orders boven de € 5 mln. – en dus ook de order met RGA – met VWS afgestemd voordat de overeenkomst tot stand kwam. Het proces naar de totstandkoming van dit inkoopcontract maakt onderdeel uit van het aanvullend onderzoek.

Vraag 17

In hoeveel andere gevallen zijn er inkoopcontracten direct via het ministerie verlopen in plaats van via het LCH?

Antwoord 17

In totaal zijn met 39 leveranciers overeenkomsten gesloten door het Ministerie van VWS voor de levering van pbm's, waarvan 24 voorafgaand aan de oprichting van het LCH. Van de 15 overeenkomsten die gesloten zijn door VWS na de oprichting van het LCH hebben er 10 betrekking op het opzetten of het verkrijgen van PBM's via productie in Nederland.

⁷ Aangangsel Handelingen, vergaderjaar 2020–2021, nr. 3044

De totstandkoming van de contracten zal ook onderwerp zijn van het aanvullende onderzoek.

Vraag 18

Klopt het dat het feitenrelaas zoals genoemd in de beantwoording van eerdere vragen onvolledig was, zoals Follow The Money constateert in hun artikel van 4 juni jongstleden? Zo ja, kunt u dit feitenrelaas aanvullen en uitbreiden naar 30 april 2020?⁸

Antwoord 18

In mijn beantwoording van de Kamervragen op 1 juni jl. heb ik een feitenrelaas weergegeven over de periode 10 april tot en met 20 april 2020 betreffende de contacten die er in die periode zijn geweest tussen het Ministerie van VWS en HA/RGA, dan wel personen betrokken bij deze organisatie en bv. Follow the Money constateert in het artikel van 4 juni jl. dat de heer Van Lienden aangeeft «veel vaker» met voormalig Minister van Rijn aan tafel te hebben gezeten, maar ook dat het totaal aantal gesprekken hem niet bekend is.

Ik zal aan het onderzoeksbureau vragen om mijn eerdere feitenrelaas te controleren en dit tevens naast dat van Follow the Money leggen.

Vraag 19

Kunt van dit feitenrelaas de e-mails en de gespreksverslagen delen met de Kamer?

Antwoord 19

Het onderzoeksbureau zal het beschikbare onderzoeksmateriaal zoals e-mails en gespreksverslagen betrekken in het onderzoek. Voor zover dit juridisch mogelijk is, zal ik dergelijke informatie daarna ook openbaar maken.

Vraag 20

Hoe vaak heeft er in totaal overleg (telefonisch en fysiek) plaatsgevonden tussen RGA en bewindspersonen? Hoe vaak met andere vertegenwoordigers van het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport en/of Financiën? Wat is er in die gesprekken exact gedeeld? Op welke data heeft dit plaatsgevonden?

Antwoord 20

Deze vragen maken onderdeel uit van het aanvullende onderzoek.

Vraag 21

Klopt de bewering van de heer Van Lienden dat hij zelf een viertal keer contact heeft gehad met de Minister? Zo ja, op welke data heeft dit plaatsgevonden en wat is er precies in deze gesprekken gedeeld?

Antwoord 21

Zoals ik in mijn beantwoording van Kamervragen op 1 juni jl. heb aangegeven heeft de Minister van VWS verschillende berichten van de heer Van Lienden ontvangen om zijn activiteiten onder de aandacht te brengen. Daarnaast is er in maart 2020 contact geweest tussen de heer Van Lienden en de toenmalig Minister voor Medische Zorg.

Ik wil zicht krijgen op alle contactmomenten van de heer Van Lienden en de Ministers en wanneer dit het geval was. Daarom wordt deze vraag in het aanvullende onderzoek betrokken.

Vraag 22

Klopt het dat de heer Van Lienden van RGA door de beveiliging uit het gebouw van het Landelijk Consortium Hulpmiddelen is verwijderd? Was het ministerie daarvan op de hoogte en waarom zijn daar geen gevolgen aan gegeven?

⁸ Follow the Money, 5 juni 2021, «Volksgezondheid gaf Sywert van Lienden vergaande voorkeursbehandeling» (<https://www.ftm.nl/artikelen/van-lienden-kreeg-van-vws-welvoorkeursbehandeling>).

Antwoord 22

VWS is destijds op de hoogte gesteld van de situatie dat het LCH op enig moment aan de heer Van Lienden heeft gevraagd om het gebouw te verlaten. Ik vind het belangrijk dat bovengenoemde situatie ook wordt meegenomen in het feitenrelaas dat onderdeel uitmaakt van het aanvullend onderzoek.

Vraag 23

Kunt u deze vragen ieder afzonderlijk en uiterlijk voor de behandeling van het Jaarverslag en Slotwet VWS op 23 juni 2021 beantwoorden?

Antwoord 23

Uw vragen heb ik afzonderlijk beantwoord. Helaas was het niet mogelijk om de vragen voor de behandeling van het Jaarverslag en Slotwet VWS te beantwoorden.